

A KÖNYVTÁRBAN

A Széchenyi könyvtár felé igyekeztem. Ahogy benyitottam, a szokásos ritmusban folyt az élet. A fő könyvtárosnő kiszolgálta az olvasni vágyókat, ellenőrizte az olvasójegyeket, s átadta nekik a könyveket. Egy széken ült valaki, talán a könyvtáros barátnője. Húsz-huszonkét éves diáklányok fel-alá járkáltak, mikor segítettek valakinek, mikor nem. Volt egy másik könyvtárosnő is, talán túl a negyvenen, ő szolgálta ki az embereket, a lányokon felül még.

Odamentem a könyvtároshoz, szatyromból elővettem a Rilke-verskötetet meg valami ezoterikus könyvet is, s ő átvette. Mondtam neki, nézgelődnék. Valójában a Brecht korabeli színházról akartam valamit olvasni. Tudtam, merre menjek, ám ahol ennek lennie kellett volna, ott sem volt bizony semmi erről a témáról. Gondolkodtam, talán mást vigyek-e, de odajött a könyvtárosnő hozzám, s megkérdezte:

– Segíthetek?

– Igen. Brecht korának színháza érdekel. Erwin Piscator meg ezek...

A nő egy kicsit száját huzigálta, látta, nem közönséges olvasóval van dolga. Valójában nekem is lehetett volna annyi eszem, hogy ilyen kis könyvtárban nem nagyon kaphatok vastag életrajzi könyvet Piscatorról. De aztán megpróbált segíteni. De kedvemre valót nem talált, csak egy Ödön von Horváthtal kapcsolatos életrajzi könyvet. Vittem a főkönyvtárhoz, s talákoztam Bélával, ki éppen a könyveket adta vissza, melyeket kiolvasott. Béla a színházban dolgozott.

– Szia! – mondtam neki.

– Szia! – üdvözölt engem, mint akit ezer éve nem látott.

– Visszahoztad a könyveket? – kérdeztem.

– Igen – felelte –, s meglátta a kezemben a könyvet.

– Ez érdekel téged?

– Igen, Brecht korának színműíróit szerettem volna részletesebben a kezembe kapni.

– Figyelj! – mondta határozottan –, nekem van erről könyvem.

– Tényleg? – mondtam meglepődve.

– Majd odaadom, de azért váltsd ki ezt!

És Béla, ahelyett, hogy nézelődött volna a könyvtárban, meghívott engem a közeli presszóba. Ő egy pohár sört ivott, én meg kétdecis kólát. Szemem közé nézett, talán feltérképezett úgy általában, miképp is állok egészségileg. Látta, hogy jól vagyok. S én meg kezemben forgattam a könyvet. Ránézett, s azt mondta:

– Hagyd ezt! Nekem van olyan könyv, amire gondolsz!

– Hiszen te színházi ember vagy!

– S az írásaidhoz akarod segítségül azt a könyvet?

– Fogalmazhatunk így is – jöttem zavarba.

– Bemutatásra nem akarsz írni darabot?

– Ahhoz sokat kell teljesítenem.

Megittuk az innivalót, s Béla elkísért otthonába. Kis második emeleti lakásban lakott. A fali polca tele volt lemezekkel, a szobája másik része meg könyvekkel. Kifújta magát, aztán keresgélni kezdett. Kicsit zavarban voltam amiatt, mit meg nem tesz értem a barátom. De nem találta a könyvet.

– Várj csak, mindjárt meglesz! – mondtam

Addig én a fotelben kényelembe helyeztem magam.

– Rágyújthatok? – kérdeztem

– Csak nyugodtan, de a hamutálát hozd be a konyhából.

Kimentem a konyhába, ahol friss szag csapta meg az orrom. A hamutál ott volt a mosogató csap szélén. Bevittem. Mivel már vagy negyedórája kereste a könyvet, arra kértem, hagyja a fenébe.

– Hagyd, Béla, nem olyan fontos!

– Dehogynem fontos!

A könyv a polc utolsó sarkában volt, folyóiratok lepték el, azért nem vette észre Béla. Letörölte róla a port, s ideadta.

– Tessék!

– Köszönöm! Két hét múlva visszaadom!

– Maradhat! – legyintett Béla

Ő is rágyújtott, sőt, egy pohár vörösborral kínált meg. Habár a sört én jobban szeretem, de azért legyűrtem. Savanyú képet vágtam a bortól.

– Jól vagy? – kérdezte

– Igen, csak nem vagyok hozzászokva a borhoz.

– Igazán elárulhatnád, milyen darabot írsz?

– Nem lényeges, igazából Brechtnek nem sok köze van hozzá, ő csak a kedvenc íróm.

Majd elbúcsúztunk, átölelt, én vittem magammal a két könyvet. Hiába, a könyvtár sem mindentudó. De az emberi ész néha nagyobb

minden könyvtárnál, ugyanis én, ha hallok valakiről vagy valamiről, ami számomra fontos, azt nehezen felejttem el. Amúgy Brecht kora felejthetetlen.

TIBI BÁCSI, AZ ITALÁRUS

Sosem felejttem el Tibi bácsit, a sarki italárusunkat. Kövér volt, alacsony, duzzadt kalácsképű, de mindig mosolygós. Apámmal nagyon jó barátságban élt. Italárusként kereste kenyerét, de állítólag hajdanán, fiatalabb korában valahol, egy bizonyos cég igazgatója volt. És vénségére ebben a kis sarki boltban kötött ki. Mikor elmentem a bolt elé, mindig mosolygott rám. Persze, akkor még gyerek voltam, vagy kamasz. Emlékszem, apámnak mindig adott egy rúd cigarettacsomagot. El is szívtam rendesen. Szóval jó beszélgetőtársak voltak. Sok barátja volt. Egy ilyen roppant megnyerő személyiséget ki nem szerethet? Bár voltak bizonyára barátai, akik nem nagyon nevezhetők viszont apám barátainak. Idejártak az „ivócimborák”, s néha részegre itták magukat, de Tibi bácsi általában józan maradt. Mint ahogy apám is. Van olyan érzésem, hogy apámat jobban szerette. Talán értelmesebbnek tűnt neki. Munkásemberek és értelmiségiek is a barátai voltak. Jó politikusoknak gondolták vagy hitték magukat. Mert ilyenkor, iváskor mindig szóba kerül a megélhetés kérdése, a családi helyzetek és gondok, a munkanélküliség, az infláció, és sorolhatnám tovább a szóba hozható és kerülendő témák felmerülésének lehetőségét. Azonban Tibi bácsinak nagyrészt szegény emberek voltak az ivócimborái. Ez a Tibi bácsi azonban mégis nagyszerű ember volt. Mindig örömet lehel az emberekbe. Művelt volt a gyermeke is, orvos lánya volt. Apám tizenöt éve, kilencvenhétben halt meg. Nagy adósság maradt utána. De valahogy kifizették. S mikor halála után depressziós lettem, egyre szimpatikusabbnak tűntem Tibi bácsinak. Még a gimnáziumba jártam, amikor egyszer feljött hozzánk. Anyámmal beszélgetett, de tőlem is, aki akkor éppen a tévét néztem, megkérdezte, hogy vagyok:

– Jól vagyok – válaszoltam bizalommal.

Mosolygott rám, nyilván neki is fájt apám elvesztése. S ezért tudta, nem véletlenül vagyok néha rosszkedvű s bizalmatlan embertársaimmal. Hogy is mondjam – talán a bennem lévő indulattal egyet érzett. Mert gyász után az ember nem a jókedvtől sugárzik. Hanem a bánattól, vajon miért akarja ezt így Isten? – kérdezhetném jogosan.

Tibi bácsinak volt egy infarktusa még korábban. De látszólag felépült. De bizony csak látszólag. Orvos lánya hajtogatta neki, hagyjon fel azzal az italboltal. Fontosabb az egészsége. De Tibi mindig úgy volt vele, ha nem dolgozhat, akkor otthon érné az unalomtól egy infarktus. Neki mindene volt ez a bolt. Mintha valóban ez lett volna a második otthona.

Mindig mosolygott rám, mikor a bolt előtt mentem el. Barátai is tudták, hogy félárva vagyok. Ők is együtt éreztek velem.

Egy nap aztán meséli anyám, hogy Tibi bácsit infarktus érte, még hozzá a második. Álmban érte a halál. Beszélgettünk arról, jobb úgy meghalni, ha az ember nem szenved. Tibi bácsi valószínűleg nem szenvedett. Anyám mesélte, hogy úgy szeretett élni!

S alig múlt hetvenéves, örök nyugalomra tért. Minden lakó le volt döbbenve. Talán agyonhajszolta magát, s mint mondtam, nem törődött az egészségével. Számára mindennél többet értek az ivócimborák, akik sírtak is a temetésén. Én nem voltam kint. De láttam a környékbeliek gyászát. Az újságban, a Petőfi Népében is megjelent a gyászhire.

Emlékszem, egy ismerősöm is – mikor hallott a halálhíreről – átszellemült meghatódással és átérzéssel reagált rá. Talán arra gondolhatott – vannak még rendes emberek, úriemberek ebben a keserves, agyonhajszolt, bolond világban.

FALUSI EMLÉKEIM

Én tízéves lehettem, unokatestvérem hat. Nyárlőrince mentünk, a nagybátyám vitt ki autóval. Akkoriban még élt az anyai nagymamám. Mikor megérkeztünk a tanyai parasztházhoz, üdvözölt minket a mama és papa, meg a mindig múlt századi öltözetű gyermekük, Pista is. Mentünk mindannyian a házba, nagy volt az öröm, a lelkesedés. Nagymamám szörppel kínált bennünket, hiszen pokoli meleg volt az autóban. Hozzáfogott az ebéd elkészítéséhez. Egyszerű, de nagyszerű volt a mama leveze. Viszont a másodikfélélt már nem annyira szerettem. De a süteményeit szintén imádtam, főleg azt a fajtát, amelyiknek közepén puncsos krém volt. Nagybátyám meg anyám mindennapi gondjaikról beszéltek a mamával, miközben a papa a sarokba húzódott, kezében a Petőfi Népével, szájában pipával. Mi meg Pistával beszélgettünk. Sőt, sakkoztam is vele. Délre kész lett az ebéd, én az unokatestvéremmel, Gabival a szobában ettünk, míg az idősebbek a konyhában. De csoda, hogy épp el tudtak férni. A leves, mint már mondtam, finom volt, de a pörkölt nokedlije nem nagyon vált bennem vérré. Az omlós sütemény nagyon ízlett, a mama úgy adta egy szál kezembe, hogy alig bírtam, vagyis győztem megfogni. Ebéd után anyámék kimentek a verandára dohányozni. Én Gabival a veranda sarkán gubbasztottunk. Volt Pistának egy kutyája. Amikor ránéztünk, úgy bámult visszafelé, hogy vagy öt álló percig le se vette rólunk a szemét. Magunkban különben jól röhögünk ezen. Aztán szüleink beszélgettek, bort ittak, mi meg Gabival elcsavarogtunk a szomszéd ház kerítéséhez. Volt ott egy fehér, nagyon aranyos kismacska. Meg akartuk fogni. Csak nyivákolni folyton, ahogy ránéztünk. Nem sikerült megfogni, mert egy nagy veteményes földterület volt a macska meg miközöttünk. Hívogattuk, egyszer oda is jött, közelebb felénk, de csak a veteményes kert feléig. Azon gondolkodtunk, hogyan kaparinthatnánk meg a kiscicát. Gabi egy hosszú botot vett fel a földről, s azzal próbálta a kis cirmost hozzánk csalogatni. El is indult felénk, de hirtelen megbotlott, s visszament a szöges kerítéshez.

– Hogyan kéne idecsalogatni? – kérdeztem Gabit.

– Nem tudom – felelte.

– Biztos szimpatikusak vagyunk neki – mondtam.

– Úgyse vihetjük magunkkal!

– De azért szívesen megsimogatnánk, ugye?

– Igen – felelt határozottan Gabi.

S a kismacska fogta magát, és a földterület közti ereszcsonkán átmászott hozzánk. Megsimogattuk erélyesen, ő meg kicsi fejét dörgölte hozzánk szeretete jeléül. Azon tűnődünk – miközben a macskával játszottunk –, nem keresnek-e a szüleink már. Miközben a bajszát penderítgettük, egyszer csak egy kutya üvölt ránk. A macska úgy megijedt, hogy rögvest visszamászott az ereszcsonkán. A szomszédék vizslája volt az, akié a macska is. Hallottuk, jön a szomszéd, és mi visszazaladtunk szüleinkhez, akik még mindig beszélgettek.

– Hol voltatok? – kérdi nagybátyám, a Gabi apja.

– Csak sétáltunk – mondtuk egyszerre.

– Jó hosszú séta volt.

Pista épp a puskáját tisztogatta. Gabi kíváncsian forgolódott körülötte. Engem nem igazán érdekelt ez a fajta szórakozás. Volt egy céltábla, arra lehetett lőni. Gabi kipróbálta, de eléggé mellélőtt. Aztán nagy unszolás után rávettek erre a „szórakozásra”, de én is körülbelül úgy találtam célba, mint Gabi.

– Belőletek aztán nem lesz mesterlövész – mondta Pista.

Az igazság azonban az volt, hogy ő se találta el a fekete pontot, vagyis a céltábla közepét. Papa meg magában mosolygott. Pista észrevette:

– Mi tetszik, apám?

De az szó nélkül csak olvasta a Petőfit. Anyámék meg beszélgettek megállás nélkül időjárásról, politikáról, mindenről, ami éppen eszükbe jutott, és láttam, nagyon jól feloldódtak. A mama arcát nem felejttem el, gondterhelt volt, de próbálta az éppen aktuális beszédtema útvonalát el nem téveszteni. S egy pillanatban, mikor elméláztam, a mama megkérdezte tőlem:

– Mi leszel, ha nagy leszel?

– Nem tudom – mondtam –, talán tudós.

– Óh – mondta a mama meglepődve –, ahhoz sokat kell tanulni.

– Jó tanuló ő, nem a legjobb, de azért négyesek a jegyei, bár vannak hármasai is – mondta anyám diplomatikusan.

– Nem biztos, hogy olyan sokat kell tanulni – mondtam már akkor is meglepő okossággal –, csak tehetség kell.

A mama erre elmosolyodott, sőt nevetett. Anyám meg mintha zavarban lett volna. Gabi ezalatt csendben lapított, ő nem akarta, hogy megkérdezzék tőle, mi lesz, ha nagy lesz. De én mondtam a mamának:

– Imádom azokat az embereket, akik a könyveket írják! Mindig elmerengek a könyvek láttán. Abban van a nagy kincs – mondtam okosan.

A mama erre elkomolyodott. Láttam, hogy kisfiú létemre – legalábbis számára – milyen bölcs vagyok és koravén.

Pedig már akkor is nagy fantáziám volt, s úgy éreztem, nem mondok én ezzel olyan nagyot.

Pista szivarra gyújtott. Én is kipróbáltam volna szívesen a dohány ízt. Láttam a szemében, hogy tudja. A mama rászólt:

– Ne a gyerekek előtt szivarozz már, te!

Félrehúzódott egy sarokba. Papa meg letette a Petőfi Népét, s délutáni szunyókálásra indult. Itt az udvaron volt egy pince, de nagyon mélyen lenyúlt a földbe. Pista Gabit levezette, én nem mentem, anyám se örült volna neki, de különben sem mertem. Mikor Gabi feljött, láttam rajta, nem volt elragadtatva az élménytől.

Esteledett. Nagybátyám unszolására mennünk kellett vissza Kecskemétre, siettetett, szedjük össze magunkat. Búcsúztunk hát. A papa aludt, csak mamának adtunk búcsúcsókot. S ahogy az autóval haladtunk a háztól délre, a szomszéd kutyája még mindig mérgesen nézett rám és Gabira, de szüleink észre sem vették mindezt. Csak a szüleikről vitatkoztak.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Dinók Zoltán

Látó Szépirodalmi Folyóirat